

TAÐ SNÝR SEG IKKI ARBEIÐA SKJÓTT, ARBEIÐA ØÐRVÍSI

Vit verða fleiri eldri, og tess fleiri eldri vit verða, tess fleiri innleggingar síggja vit. Og jú fleiri innleggingar og viðgerðarmøguleikar vit hava, tess longri liva fólk. Tað nyttar ikki bara at arbeiða skjótari – vit mugu eisini arbeiða øðrvísi, sigur Katrin á Lakjuni, deildarleiðari á B8 á Landssjúkrahúsinum í Havn

Tá ið hurðarnar fara upp á áttandu hædd, ert tú ikki meiri enn innkomin á gongina, áðrenn tú leggur til merkis, at her er ein serligur puls. Eitt serligt arbeiðslag. Her er rørsla alla tíðina – ikki larmur endiliga, men eitt støðugt ljóð av samskipti, av fetum, kitlum og boðum, sum ferðast aftur og fram.

Og av hurðum, sum fara upp og aftur. Ein telefon liggur og ringir í einum lomma. Eini boð verða givin neyvt víðari, áðrenn telefonin verður svarað. Og í meðan heldur skjalfestingin áfram á knøttaborðinum inni á einum kontóri.

Eisini ljóðið frá vaskikonuni, ið vindir ein lappa niður í eina spann, og lyftirnar sum surra á veg niður eftir fólki, hoyra til serstaku ljóðmyndina á B8 hendan mánadag fyrrapart, tá vit fáa orðið á deildarleiðaran Katrin á Lakjuni, sum hevur starvast á deildini síðan 1999, Marjun Thomsen, sjúkrarøktarfrøðing og Poulu Jacobsen, sum er tann sjúkrarøktarfrøðingurin, ið hevur starvast longest á deildini.

Flow

»Flowið á B8 er rættiliga stórt«, sigur Katrin á Lakjuni, tá eg spyrji hana um virkseimið og arbeiðstrýstið á B8 nú á døgum. Men hvat er eitt flow? Í heilsuverkinum vita tey flestu óivað, hvat altjóða orðið flow merkir. Tí hetta er serbólkamál, og tað svarar eftir øllum at døma til føroyska orðið ferðsla ella ferðslutrýst.

Tað er eitt orð fyri, hvussu nógvir sjúklingar koma og fara á deildini dagliga, vikuliga, mánaðarlaga ella árliga. Og í roynd og veru er tað kanska rættast at halda fast við báðar tær føroysku merkingarnar: at trýstið er høgt á deildini sæst við

at sengur við sjúklingum javnan standa á gongini - at ferðsluferðin er høg sæst við tað, at eingin song verður standandi serliga leingi, áðrenn hon fer víðari. Hvørki á stovnunum ella á gongini.

»Okkara deild er nærum altíð full«, sigur Marjun Thomsen. »Tað eru næstan altíð sengur á gongini. Vit royna tó sum best ber til ikki at hava fólk liggjandi á gongini. Tað er óvirðiligt at liggja á gongini, tí tá kann henda, at fólk verða útstillaði. Tað er neyðugt, at vit arbeiða skjótt, og at vit raðfesta sera neyvt, tí tað er sera týðningarmikið at varðveita virðilighetina hjá tí einstaka«, fortelur Marjun Thomsen, áðrenn Katrin á Lakjuni vísir á, at sokallaða belægningsprosentíð (t.e. hvussu stórir partur av tóka plássinum verður brúkt) á medisinsku deildunum á Landssjúkrahúsinum er 110 prosent. Og tað vil siga, at tað javnan liggja sjúklingar á gongini á teimum medisinsku deildunum vegna ov fá seingjarpláss.

Spurningurin er so, hví hetta trýstið er vordið so høgt.

Gerast eldri og fleiri

»Eins og í øðrum vesturlenskum londum eru tey demografisku viðurskiptini í Føroyum í broyting. Talið av eldri føroyingum økist. Í stuttum kunnu vit siga, at tess eldri fólk gerast, tess størri tørv fáa tey á heilsuveitingum. Og so hvørt sum viðgerðirnar gerast alsamt betri, ber hetta samstundis í sær, at fólk gerast uppaftur eldri«, forklárar Katrin á Lakjuni. Ein onnur orsök er eisini at vit í heilsuverkinum kunnu gera nógv meira fyri sjúklingarnar í dag enn fyri bert fáum árum síðani.

Men hvussu handfer man so

eitt sovorðið vaksandi trýst, samstundis sum tú tryggjar tær, at hond verður tikin um sjúklingarnar allan vegin?

»Sjúkrarøktin og viðgerðarhættirnar eru sera nógv broyttir. Eitt stórt fokusøki hjá okkum er til dømis at læra sjúklingar at liva við sínari sjúku. Tú kanst siga, at vit taka sjúklingin við í sjúkrarøktini og læra hann at reagera og handfara vandatekin, soleiðis at hann vendir sær fyrr til okkara. Á hendan hátt fær sjúklingurin vitan um, hvussu hann í ávísam førum kann venda gongdini, áðrenn trupulleikin verður innleggingarkrevjandi. Okkara

uppgáva sum sjúkrarøktarfrøðingar er altso millum annað at geva sjúklinginum neyðugu kompetansuna, vitanina og førleikarnar til at taka sær av sær sjálvum. Hetta er tað, vit rópa fyri eginumsorgan«, sigur Katrin á Lakjuni

Marjun Thomsen leggur aftrat, at sjúklingar liggja nógv styttri innlagdir í dag í mun til fyrr.

»Í dag fara sjúklingar skjótt víðari í skipanini. Tað gongur ofta skjótari at fáa røttu diagnosuna og hartil hoyrandi viðgerð. Tað ger at sjúklingar eisini koma skjótari heim til sín sjálvs aftur«, greiðir hon frá, men leggur aftrat, at sjúkling-

arnir hinvegin koma meira regluga til eftirkanningar aftaná eitt nú ein hjartatilburð.

Stórar broytingar

Tá ið vit blaða í mannagondunum frá aldarskiptinum gongur sjón fyri søgn: sjúklingar lógu nógv longri inni. Mannagongdirnar eru faktiskt so nógv broyttar sambært Katrini á Lakjuni, at hon og starvsfelagar hennara stúrsaðu við, tá tey fóru at hyggja at gomlu mannagongdunum fyri at svara spurningunum um, hvussu røktin er broytt.

»Tú sært beinavegin, at sjúklingurin brúkti nógv meiri tíð á